

СВОБОДА

LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА“

Рѣкъ VII.

Мт. Кармель, Па. Четвергъ 19-го Сѣчня 1899.

Число 3.

Календарь.

Съчень.	Иоанн Крестит.	30.50
14 Ч.	Георгия	13.00
21 П.	Поліевата	4.75
22 П.	Ио ПРОВС. Григорія	7.18
23 П.	Фадосіа	56.78
24 П.	Татиана. Епараксін	7.00
25 С.	Ермила. Стратоника	22.75

Змѣстѣ.

Справки „Сюэа.“ — Про вагу вѣчь. — Вѣсти зъ Америки. — Вѣсти зъ Канады. — Пожилки. — Посмертны вѣсти. — Феѣлетонъ: „Вачѣмъ?“ — Остатны хвилѣ за судженю. — Оголошеня.

УВАГА.

Хотячѣ приступити до „Сюэа“ най посылають вступне и мѣсячно до касіера: **Mr. Kond. Kotanczyk** Box 127 SHAMOKIN, PA. И увѣдомлять секретара пѣдъ адресою: **Rev. Antony Bonczewsky** 10 May Str. ANSONIA, Conn.

Priceburg, Pa. Братство св. Василія В.	30.50
Homestead, Pa. Братство св. Арх. Михаила	13.00
Mammoth, Pa. члены	4.75
Sayre, Pa. Братство Благовѣщ. Пр. Вег.	7.18
Jersey City, N. J. члены	56.78
West Pawlet, Vt. члены	7.00
Mt. Carmel, Pa. Братство св. Ап. Пет. и Павла	22.75
Mt. Carmel, Pa. Братство св. Дмитрія	24.00
Centralia, Pa. члены	4.00
Shamokin, Pa. Братство св. Кпр. и Метод.	105.88
Shamokin, Pa. Братство св. Иосифа	7.43
Olyphant, Pa. Братство св. Иоана Хр.	97.70
St. Clair, Pa. Братство Пр. Богородицѣ	26.24
Elmira, N. Y. Братство св. Арх. Михаила	8.75
W. Troy, N. Y. Братство св. О. Николая	9.50
Галайко Мпх.	1.08
Coboes, N. Y. Рончковскій Петро	2.00
Lansford, Pa. Братство Рожд. Пр. Богород.	51.25
Разомъ	\$829.30

Mt. Carmel, Pa. Шпичикъ Юстипъ	667
Shamokin, Pa. Дудякъ Иосифъ	1174
Бурякъ Иванъ	1180
Колодѣй Мих.	1180
Талиашъ Ольга	1181
Евгенія	1181
Гасичъ Михайлъ	1182
Барна Стефанъ	1182
Льорчакъ Марія	1183
Olyphant, Pa. Турко Василь	1183
Дзяма Гриць	1184
Шопа Матѣй	1184
Пынь Марія	1185
Петро	1185
Осенякъ Теодозія	1186
Иоана	1186
Повакъ Иванъ	1186
Maufield, Pa. Русинякъ Мих.	1034
Дзвѣнчакъ Осифъ	1129
Мпх.	1187
Русинякъ Марія	1187
Колесаръ Мпх.	1188
Марія	1188
Куленичъ Розалія	1189
Павло	1189
Адамьякъ Иванъ	1190
Петро	1190
St. Clair, Pa. Лесѣвка Иванъ	1191
Юрій	1191
Окаль Андрей	1192
Крѣль Василь	1192
Elmira, N. Y. Курила Осифъ	1193
Гайдошъ Микола	1193
Паняла Дмитро	1194
Иванъ	1194
Куриля Михайль	1195
Анна	1195
Тарбай Марія	1196
Михаиль	1196
Troy, N. Y. Галайко Михайло	1197
Гойко Осипъ	1197
Галовскій Мпх.	1198
Романишанъ Ав.	1198
Lansford, Pa. Ханастъ Иванъ	762
Веньо Иванъ	1199
Омдошъ Андрей	1199
О. Кешелякъ П.	1200

ПРО ВАГУ ВѢЧЬ.

Правда, що однокимъ средствомъ просвѣтительнъ сѣть въ нынѣшнѣхъ вѣкахъ газеты та книжки. Каждый, що вмѣе читати, купуе собою ихъ, вчитъ ся зъ нихъ, набирае розуму, познамае вагу лучности напередъ зъ своими братьями по народности, а опѣся и зъ другими людьми иншихъ народностей. Такой люде писемный, коли они вчитуютъ ся въ книжкахъ и газетахъ они сѣть добрыми глазами и у сѣбе дома и по за нимъ; та чѣ богато у насъ писемныхъ людей? Есть ихъ досыть, але не богато. И що-жь намъ письменнымъ людемъ зрѣти зъ тыми неписемнымъ, що немають того счастья доведатъся про свѣтъ, про свой народъ, про розличного рода народнѣ русской организаци? Чѣ мы маемо ихъ лпшити на боцѣ, щобъ они и дальше бродили въ темнотѣ? Нѣ! Намъ того зрѣти не вольно, разъ тому, що и мѣжь не письменнымъ найдесе чмало разумныхъ и охочихъ до працѣ людей, по дугѣ, що они нашѣ братья, що таки поручъ насъ працююць, а по третѣ, что нема наибольшого врага великому поступови якъ темнота, то-жь мы ихъ коще повиннѣ втягнути до работы. Але якъ? На все сѣть способы.

Вже въ давну давнину народъ рускій якъ хотѣвъ щось важного въ громадѣ урядити або надъ чимъ поважно застановитъся, то били въ дзвѣнъ, що стоявъ на майданѣ и то бувъ знакъ, щобъ все сходилъся на раду, на вѣчь. Той звычай складуваня вѣчь (митинговъ) задержавъ ся ажъ по нынѣшнѣмъ часу. Адаже-жь неразъ може чути про хлопскій вѣ-

ДО П. Т. МѢСЪ СЕКРЕТАРѢВЪ „Р. Н.“

Новѣе выказы на 1899, вже розосланѣ. Въ першѣй рубрицѣ выказовѣ, де звѣкло синее ся вступне, есть выпсаный довгъ, сѣи якій зъ членѣвъ мае за р. 1898. Довгъ прошу при способности стягати, а не зѣставляти ажъ на слѣдуючій рѣкъ зѣ, а потѣмъ кажутъ, что ничъ не должнѣ, сѣи имъ ничъ не скаже мѣсц. секретарѣ. Каждый бачитъ, що „Р. Н. С.“ встарѣе и крѣпшае, але не забывайте, что зѣ зростомъ сполученѣ большѣ вѣдѣтки и обвѣязки.

Коли мѣсячно выслано касіерови, то гол. секретарѣ треба коңче повѣдомити колько грошей зѣбрано, а колько выслано по вѣдѣтпеню належитости мѣсц. секретарѣмъ.

Каждый членъ обвѣязаный заплацити за грамоту, коли вступае 25 цѣт. (сѣ. „Р. Н. С.“ § 15. в.); а статуны „Р. Н. С.“ досѣе даромъ. При змѣнѣ грамоты платити 10 цѣт., — а сѣи хѣще досѣти другой статуны, то платити 15 цѣт.

Котрий секретарѣ не повѣдомилъ ще, колько мае ся выслати имъ статуновъ, то найсе зрѣблятъ чимъсь оше. Статуны рускѣ лат. азбукою будуть небавомъ готовы.

До „Р. Н. С. Союза“ новыхъ членѣвъ прѣднуайте, а о дѣтѣхъ не забывайте!

АНТ. БОНЧЕВСКІЙ секретарѣ.

ВѢСТИ ЗЪ АМЕРИКИ.

Жертвы желѣзничон катастрофы.

Катастрофа на лигайскомъ желѣзничомъ шляху дни 9. с. м. була одною зъ пѣдъстрашнѣйшихъ, якѣ коли небудь случилъся въ Америкѣ. Убитыхъ на смерть было 17, а до 50 раненыхъ. Мѣжь убитыми находимо двоє рускыхъ люде: Теодора Стеклоу зъ Мт. Кармель, Па. и Анну Вретьякъ, жену касіера „Союдненія“ зъ Шенандоа, Па.

Годить ся намъ ту згадаити про небѣжчика Теодора Стеклоу, котрый бувъ однимъ зъ интелігентныхъ робѣтничковъ, що своєю вѣдѣчою зъеднавъ собѣ привязнѣ усѣхъ, зъ кимъ только увѣишѣ въ близкѣи зносни. Налѣжитъ вѣнъ до старшихъ емигрантовъ, а послѣдними лѣтами замешкуванъ въ Шамокинъ, Па., де належавъ до руского хору и до тов. им. Шевченка.

Два мѣсяцѣ передъ своею смертію перенѣсъ ся вѣнъ до Мт. Кармель, Па. и зѣвѣдѣти удавъ ся до Нью Йорку зѣданого дня, щобъ вѣдѣдати свою сестру. То въ дохѣвъ, упавъ жертвою катастрофы. Коли въ Шамокинѣ и Мт. Кармель дѣзнали сѣя про те нещасте, запануванъ смутокъ помѣжь усѣми Русинами, а на доказъ любови, якоу тѣшивъ ся покойникъ за житя потрѣба нашего народного жптя.

Отже бачитѣ, що вѣчь зѣ такого вѣща скористали бы и писемный и неписемный, а затѣмъ нуже устроимо громадскій вѣща что разъ то въ иншѣ колѣони, бо что газета не доповѣсть, то на вѣчку живе слово довернѣть и розяснитѣ неодну справу.

(Продовженя на другой сторонѣ).

СПРАВЫ „Р. Н. СОЮЗА“

Справоздане касове „Сюэа“ за мѣсяцъ грудень 1898 р.

Buffalo, N. Y. Братство св. Иоана Хр.	12.38
Yonkers, N. Y. члены	36.00
(изъ надолетъ)	36.00
New Britain, Conn. члены	7.00
Jessup, Pa. Братство св. Ап. Петра и Павла	7.43
Shenandoah, Pa. Братство св. Арх. Михаила	31.75
McAdoo, Pa. Братство Покр. Пр. Богород.	32.73
Pittsburg, Pa. Братство св. О. Николая	130.75
St. Louis, Mo. Братство св. Арх. Михаила	18.00
Валевскій Александр.	1.50
Ansonia, Conn. Братство св. Ап. Пет. и Павла	38.35
Maufield, Pa. Братство св. Кирила и Метод.	33.80

Станъ касы „Р. Н. С.“ зъ днемъ 31. грудня 1898 р. такий:

а) фондъ желѣз. \$3228.73
 б) „ розпор. 2803.82
 в) депозаты 304.05

Сума \$6336.60

Въ другой половинѣ мѣсяця грудня 1898 р. приступили до „Р. Н. Союза“ слѣдуючѣ новѣе члены:

St. Louis, Mo. Число зъ гол. книгъ:	1176
45. Джула Максимъ Sayre, Pa.	1177
46. Опаръ Иванъ Jersey City, N. J.	1177
47. Каманскій Павло	1177
48. Гнатовичъ Василь West Pawlet, Vt.	1178
49. Сушерѣба Семко	1178
50. Фикъ Гриць	1179
51. „ Анна	1179

У насъ каждый гимназистъ муситъ познакомитъся зъ класичнымъ творами и тому одной зъ тыхъ авторѣвъ читають въ оригиналь въ класѣ, а другой — въ водривкахъ заповняють хрестоматію, призначенъ такожо до вжитку середныхъ учебныхъ заведевъ. Та чѣ многимъ звѣстный у насъ той фактъ, що за читане иншихъ перекладѣвъ тыхъ творѣвъ, dorosлѣ люде подпадають у насъ розличного рода неприятностямъ а на вѣтъ карамъ? Чѣ многимъ звѣстно, що на порозѣ 20 столѣтя, въ християньской державѣ, люде подпадають карѣ за читане евангелія въ своѣи рѣднѣи мѣвь?

Переклады класиковъ и евангелія, що потягають такой сумнѣе наслѣдки для ихъ читателей, то — переклады на малоруску мову.

Щобъ читателѣ мѣлѣ зѣвѣсти ясне понятие про ту справу, конечно треба емъ пояснитѣ исторично.

До 1847 року малорускѣ книжки не подлагали такѣ цензурѣ за сею мову. Но въ р. 1847 водкрыто истрноване „братства св. Кирила и Меводія.“ Декотри точки програмы згаданого братства, выповнило само правительство (примѣромъ знесее крѣпачства), другой наслѣдкомъ свого нездѣйсапя при тыхъ условинахъ, лишаютъ ся „на паперѣ азь доси, пр. злучене вѣхъ Славянъ въ одну державу зъ задержанемъ самостѣйности каждого илемеи. Тогдѣшна админістрація воднеелась дуже строго до представитѣль малорускон интелігенци, що осуванѣ „братства“, а наслѣдкомъ тыхъ водношиъ була кара, постигна Шевченка, заперте въ крѣпость и заслѣне Костомарова, Кульшѣа и др. До якои степени доходила та строгость, видно зъ того факта, що Кульшѣа, що не належавъ до братства, такѣ покара за написане книжочки: „Новѣе о украиньскомъ народѣ“, написанѣ для дѣт-

чого журнала Ишпмовои и напечатанѣ за дозволомъ цензуры еще въ 1846 роцѣ.

Зъ той поры зѣ стороны цензуры стали починатѣсь дуже сумнѣе часы для малорускыхъ книжокъ. Обставины трѣхъ змѣнѣвъ зъ освободженемъ мужиковъ; но вже въ 1863 р. дозволялась печатати лишь такой творы на малорускѣи мѣвь, котры належали до красной литературы; а книжки въ малорускѣи мѣвь зъ обслуگو такъ духовного якъ научного и взагалѣ призначенѣ для перипорядного читаня народа — приказано припостановити.

Такимъ способомъ прѣставлено черепону просѣтъ народа въ мѣвь наибольше ему зрозумѣлой рѣднѣи. Протягомъ десѣти лѣтъ малорускѣи книжки майже не печатались; во въ 1873 роцѣ, зъ незвѣстныхъ причинъ наступившихъ полекшей, довелосъ напечатати колько прекрасныхъ научно-популярныхъ брошуръ для народа, и книжь утилігарного характера: про мировѣи судъ, про жовтѣрскѣи обвѣязки, про раціональну, сѣльску господарку и т. д.

Въ 1876 р. появилосъ нове розпоряджене, котрымъ приказовалосъ:

- 1) Недѣоускати привозу въ границѣ имперіи безъ окремого дозвола головной управы по дѣламъ печати якихъ бы то небуло книгъ и брошуръ, издаваныхъ въ малорускѣи мѣвь.
- 2) Печатане и выдаване въ имперіи оригинальныхъ творѣвъ и перекладѣвъ на той-же мѣвь заказуеь, зъ выимкою лишь а) историчныхъ документѣвъ и памятникѣвъ и б) творѣвъ красной словесности; но зъ тымъ, щобъ при печатаню историчныхъ памятникѣвъ задержувати правѣносѣ оригиналу, а въ творѣхъ красной словесности не водступати вѣдъ загално прийнятою великорускою правѣносою, и чтобъ дозвѣль на печатане творѣвъ красной словесности не давати никакше, якъ по перегляденю рукописи въ головной управѣ по дѣламъ печати.

Трета точка забороняла розличнѣ театральной прѣдставленя и водчиты въ малорускѣи мѣвь, ровно-жь печатане на такой-же текстѣвъ пѣдъ музыкальными нотами, но заказъ сѣи знесенѣ въ вѣсѣмдесятьохъ рокахъ.

На подѣставѣ того розпорядженя цензуруютъ ся малорускѣи книжки до сѣн поры. Тымъ чинѣномъ доведено осѣ до чого:

Вѣе книжки духовного змѣсту забороненѣ для черекладу по малоруски. На слѣдкомъ того въ християньской державѣ, де есть евангеліе на сѣмдесять мовахъ и нарѣчиъхъ въ томъ числѣ: на вогульскомъ, вѣтяцкомъ, зарѣаньскомъ, калмыцкомъ, латиньскомъ, лапландскомъ, осѣтнѣскомъ, перекскомъ, естоньскомъ, на чотырохъ нарѣчиъхъ татарскѣи мѣвь, на жидѣвско-польскомъ, и жидѣвско-нѣмецкомъ жаргонѣ (глади катальсѣ библиного товариства), славяньско население (Русины-Украинцѣ) понадъ 20 миліоновъ душь лишене права читати свѣте пѣсьмо въ своѣи рѣднѣи мѣвь.

Не дозволяютъ ся такожо до печатаня переклады великорускыхъ або чужихъ писатѣльв. На слѣдкомъ того переклады драмъ Шекспіра (Кульшѣа), Одиссеи и Илиды Гомера (Руданьского и Байды Нѣщиньского), Метаморфозъ Овидія (Сивеньского), Драмъ Шиллера (Гринченка), стихотворѣвъ Гейнога (Лесѣ Украинцѣ) и М. Стравиньского) и др. мусѣли укуати захисту за границѣю и печататѣсь въ Австріи, въ Галичинѣ.

Заборонено печатати вѣе книжки характера научно-популярного, педагогичного або утилітарного. Зъ той причины не дозволено печатати біографіи Богдана Хмельницкого (Комарова), Пѣвѣа Котляревского, Колѣмба и Гуттенберга (Гринченка), книжку про холеру, народный календарь

„ЗАЧѢМЪ?“

Указъ росѣйского правительства зъ 1876 р., котрымъ заборонено двѣдцѣть колько миліонамъ руско-украиньского народа вжпвати своен рѣднѣи мѣвь въ школахъ и въ писемѣ есть найпопѣдѣйшимъ питаню на карткахъ истѣрии росѣйского имперіи. Се розпоряджене стрѣнулось зъ себѣвчутемъ для нашихъ рѣднѣхъ братѣвъ на Украпинѣ зъ майже усѣми цивилизованными народами и каждый здоровымъслѣдѣи чѣловѣкъ здвигавъ инше раменами и шпывѣ себе: чому се, на що и по що та стрѣвальность проти живого слова на порозѣ 20 столѣтя? Оденъ лишь росѣйскѣи рядъ молчавъ мѣвь заклятый, гадаючи, що подобными указами, потрафитѣ задѣити живе руско-украиньске слово и тымъ способомъ руско-украиньскѣи народъ зѣдлѣють зъ собою. Та теперь мабутъ и тамъ, въ тыхъ вышнихъ росѣйскихъ кругахъ, приходятъ до того пересвѣдченя, що накладати оковы на мову живого и культурного народу, jakimъ есть нашъ народъ, не доведе ся до вѣчего. Уже и она пытають себе: „зачѣмъ?“ то все, до чого доведемо подобною полѣткою?

Передъ нами одно чпело росѣйскон часописи „Сѣ. Петербургскія Вѣдомѣсти“, котру выдѣе князь Ухѣдомскій, пріятель царя Микола II., а тамъ мы находимо дуже цѣкаву статью пѣдъ заголовкомъ „Зачѣмъ“, котру и подѣево въ перекладѣ нашихъ читателѣмъ, щобъ они могли вѣзнати, якъ павѣтъ въ выснихъ кругахъ задѣвляють ся на оборону руско украиньскон мѣвь въ Россіи. Осѣ она та статья:

„ЗАЧѢМЪ?“

Указъ росѣйского правительства зъ 1876 р., котрымъ заборонено двѣдцѣть колько миліонамъ руско-украиньского народа вжпвати своен рѣднѣи мѣвь въ школахъ и въ писемѣ есть найпопѣдѣйшимъ питаню на карткахъ истѣрии росѣйского имперіи. Се розпоряджене стрѣнулось зъ себѣвчутемъ для нашихъ рѣднѣхъ братѣвъ на Украпинѣ зъ майже усѣми цивилизованными народами и каждый здоровымъслѣдѣи чѣловѣкъ здвигавъ инше раменами и шпывѣ себе: чому се, на що и по що та стрѣвальность проти живого слова на порозѣ 20 столѣтя? Оденъ лишь росѣйскѣи рядъ молчавъ мѣвь заклятый, гадаючи, що подобными указами, потрафитѣ задѣити живе руско-украиньске слово и тымъ способомъ руско-украиньскѣи народъ зѣдлѣють зъ собою. Та теперь мабутъ и тамъ, въ тыхъ вышнихъ росѣйскихъ кругахъ, приходятъ до того пересвѣдченя, що накладати оковы на мову живого и культурного народу, jakimъ есть нашъ народъ, не доведе ся до вѣчего. Уже и она пытають себе: „зачѣмъ?“ то все, до чого доведемо подобною полѣткою?

Передъ нами одно чпело росѣйскон часописи „Сѣ. Петербургскія Вѣдомѣсти“, котру выдѣе князь Ухѣдомскій, пріятель царя Микола II., а тамъ мы находимо дуже цѣкаву статью пѣдъ заголовкомъ „Зачѣмъ“, котру и подѣево въ перекладѣ нашихъ читателѣмъ, щобъ они могли вѣзнати, якъ павѣтъ въ выснихъ кругахъ задѣвляють ся на оборону руско украиньскон мѣвь въ Россіи. Осѣ она та статья:

У насъ каждый гимназистъ муситъ познакомитъся зъ класичнымъ творами и тому одной зъ тыхъ авторѣвъ читають въ оригиналь въ класѣ, а другой — въ водривкахъ заповняють хрестоматію, призначенъ такожо до вжитку середныхъ учебныхъ заведевъ. Та чѣ многимъ звѣстный у насъ той фактъ, що за читане иншихъ перекладѣвъ тыхъ творѣвъ, dorosлѣ люде подпадають у насъ розличного рода неприятностямъ а на вѣтъ карамъ? Чѣ многимъ звѣстно, що на порозѣ 20 столѣтя, въ християньской державѣ, люде подпадають карѣ за читане евангелія въ своѣи рѣднѣи мѣвь?

Переклады класиковъ и евангелія, що потягають такой сумнѣе наслѣдки для ихъ читателей, то — переклады на малоруску мову.

Щобъ читателѣ мѣлѣ зѣвѣсти ясне понятие про ту справу, конечно треба емъ пояснитѣ исторично.

До 1847 року малорускѣ книжки не подлагали такѣ цензурѣ за сею мову. Но въ р. 1847 водкрыто истрноване „братства св. Кирила и Меводія.“ Декотри точки програмы згаданого братства, выповнило само правительство (примѣромъ знесее крѣпачства), другой наслѣдкомъ свого нездѣйсапя при тыхъ условинахъ, лишаютъ ся „на паперѣ азь доси, пр. злучене вѣхъ Славянъ въ одну державу зъ задержанемъ самостѣйности каждого илемеи. Тогдѣшна админістрація воднеелась дуже строго до представитѣль малорускон интелігенци, що осуванѣ „братства“, а наслѣдкомъ тыхъ водношиъ була кара, постигна Шевченка, заперте въ крѣпость и заслѣне Костомарова, Кульшѣа и др. До якои степени доходила та строгость, видно зъ того факта, що Кульшѣа, що не належавъ до братства, такѣ покара за написане книжочки: „Новѣе о украиньскомъ народѣ“, написанѣ для дѣт-

чого журнала Ишпмовои и напечатанѣ за дозволомъ цензуры еще въ 1846 роцѣ.

Зъ той поры зѣ стороны цензуры стали починатѣсь дуже сумнѣе часы для малорускыхъ книжокъ. Обставины трѣхъ змѣнѣвъ зъ освободженемъ мужиковъ; но вже въ 1863 р. дозволялась печатати лишь такой творы на малорускѣи мѣвь, котры належали до красной литературы; а книжки въ малорускѣи мѣвь зъ обслуگو такъ духовного якъ научного и взагалѣ призначенѣ для перипорядного читаня народа — приказано припостановити.

Такимъ способомъ прѣставлено черепону просѣтъ народа въ мѣвь наибольше ему зрозумѣлой рѣднѣи. Протягомъ десѣти лѣтъ малорускѣи книжки майже не печатались; во въ 1873 роцѣ, зъ незвѣстныхъ причинъ наступившихъ полекшей, довелосъ напечатати колько прекрасныхъ научно-популярныхъ брошуръ для народа, и книжь утилігарного характера: про мировѣи судъ, про жовтѣрскѣи обвѣязки, про раціональну, сѣльску господарку и т. д.

Въ 1876 р. появилосъ нове розпоряджене, котрымъ приказовалосъ:

- 1) Недѣоускати привозу въ границѣ имперіи безъ окремого дозвола головной управы по дѣламъ печати якихъ бы то небуло книгъ и брошуръ, издаваныхъ въ малорускѣи мѣвь.
- 2) Печатане и выдаване въ имперіи оригинальныхъ творѣвъ и перекладѣвъ на той-же мѣвь заказуеь, зъ выимкою лишь а) историчныхъ документѣвъ и памятникѣвъ и б) творѣвъ красной словесности; но зъ тымъ, щобъ при печатаню историчныхъ памятникѣвъ задержувати правѣносѣ оригиналу, а въ творѣхъ красной словесности не водступати вѣдъ загално прийнятою великорускою правѣносою, и чтобъ дозвѣль на печатане творѣвъ красной словесности не давати никакше, якъ по перегляденю рукописи въ головной управѣ по дѣламъ печати.

Трета точка забороняла розличнѣ театральной прѣдставленя и водчиты въ малорускѣи мѣвь, ровно-жь печатане на такой-же текстѣвъ пѣдъ музыкальными нотами, но заказъ сѣи знесенѣ въ вѣсѣмдесятьохъ рокахъ.

На подѣставѣ того розпорядженя цензуруютъ ся малорускѣи книжки до сѣн поры. Тымъ чинѣномъ доведено осѣ до чого:

Вѣе книжки духовного змѣсту забороненѣ для черекладу по малоруски. На слѣдкомъ того въ християньской державѣ, де есть евангеліе на сѣмдесять мовахъ и нарѣчиъхъ въ томъ числѣ: на вогульскомъ, вѣтяцкомъ, зарѣаньскомъ, калмыцкомъ, латиньскомъ, лапландскомъ, осѣтнѣскомъ, перекскомъ, естоньскомъ, на чотырохъ нарѣчиъхъ татарскѣи мѣвь, на жидѣвско-польскомъ, и жидѣвско-нѣмецкомъ жаргонѣ (глади катальсѣ библиного товариства), славяньско население (Русины-Украинцѣ) понадъ 20 миліоновъ душь лишене права читати свѣте пѣсьмо въ своѣи рѣднѣи мѣвь.

Не дозволяютъ ся такожо до печатаня переклады великорускыхъ або чужихъ писатѣльв. На слѣдкомъ того переклады драмъ Шекспіра (Кульшѣа), Одиссеи и Илиды Гомера (Руданьского и Байды Нѣщиньского), Метаморфозъ Овидія (Сивеньского), Драмъ Шиллера (Гринченка), стихотворѣвъ Гейнога (Лесѣ Украинцѣ) и М. Стравиньского) и др. мусѣли укуати захисту за границѣю и печататѣсь въ Австріи, въ Галичинѣ.

Заборонено печатати вѣе книжки характера научно-популярного, педагогичного або утилітарного. Зъ той причины не дозволено печатати біографіи Богдана Хмельницкого (Комарова), Пѣвѣа Котляревского, Колѣмба и Гуттенберга (Гринченка), книжку про холеру, народный календарь

Трета точка забороняла розличнѣ театральной прѣдставленя и водчиты въ малорускѣи мѣвь, ровно-жь печатане на такой-же текстѣвъ пѣдъ музыкальными нотами, но заказъ сѣи знесенѣ въ вѣсѣмдесятьохъ рокахъ.

На подѣставѣ того розпорядженя цензуруютъ ся малорускѣи книжки до сѣн поры. Тымъ чинѣномъ доведено осѣ до чого:

Вѣе книжки духовного змѣсту забороненѣ для черекладу по малоруски. На слѣдкомъ того въ християньской державѣ, де есть евангеліе на сѣмдесять мовахъ и нарѣчиъхъ въ томъ числѣ: на вогульскомъ, вѣтяцкомъ, зарѣаньскомъ, калмыцкомъ, латиньскомъ, лапландскомъ, осѣтнѣскомъ, перекскомъ, естоньскомъ, на чотырохъ нарѣчиъхъ татарскѣи мѣвь, на жидѣвско-польскомъ, и жидѣвско-нѣмецкомъ жаргонѣ (глади катальсѣ библиного товариства), славяньско население (Русины-Украинцѣ) понадъ 20 миліоновъ душь лишене права читати свѣте пѣсьмо въ своѣи рѣднѣи мѣвь.

Не дозволяютъ ся такожо до печатаня переклады великорускыхъ або чужихъ писатѣльв. На слѣдкомъ того переклады драмъ Шекспіра (Кульшѣа), Одиссеи и Илиды Гомера (Руданьского и Байды Нѣщиньского), Метаморфозъ Овидія (Сивеньского),

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
Weekly Paper.
The only little Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken and is the best advertising medium.
Published every Thursday at Mt. CARMEL, PA. by the „SVOBODA“ Publishing Co.

All communications should be addressed to:
„Svoboda“
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата річна2.00
До старого краю..... 3.00

Всѣ дописи и гроші про-
симо высылати підъ адресу:
To „SVOBODA“
P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЪ ПЛО-
ТНЫМЪ ТИПЪ ВЪ ЧЕТВЕРГЪ.
Entered the post office at
Mt. Carmel, Pa. as second
class mail matter.

Купуйте книжки!
Въ редакціи „Свободы“
можно достати слѣду-
ющія книжки:
Канадійска Русь
Написавъ Н. Дмитровъ
ЦѢНА 10 цѣт.

Образки зъ Америки.
Написавъ Бузюло.
ЦѢНА 10 цѣт.

Народный рухъ Ав-
стро-Угорскихъ Ру-
синовъ Ч. І.
Написавъ М. Павликъ.
ЦѢНА 15 цѣт.

Конституція Сполуч.
Державъ Півноч-
ной Америки.
Написавъ Ст. Мадаръ.
ЦѢНА 10 цѣт.

Де-що про права и су-
ды въ Сполуч. Дер-
жавяхъ, а особен-
но въ державѣ
Пенсильвенія.
Написавъ д-ръ Юліанъ Чупка.
ЦѢНА 10 цѣт.

(Продовжене від сторони першої)
вичь въ присутности вели-
кого здвигу народа та при
співучасті шамокинського
хору, котрий підъ управою
п. М. Вачпнського, співавъ
прегарно. Опісля цѣлий по-
хоронний похідъ удався на
двипитар. Передъ домови-
ною постушали братства въ
вѣдзнакахъ, а двоє пред-
ставительвъ тов. имени Шев-
ченка несли вѣнці зъ жи-
выхъ цвѣтѣвъ передъ сво-
ими товариствомъ. Черезъ
цѣлу дорогу руска банда,
одна зъ найбільшихъ мѣ-
сцевыхъ бандъ, пригравала
похоронній маршъ.
Похоронный похідъ зъ
Ганчовой, горлицкого повѣ-
та въ Галичинѣ, нежонатый,
мае лишь сестру ту въ Аме-
рицѣ и брата въ краю.
Вѣчноя ему память.

ВѢСТИ ЗЪ КАНАДЫ

Чому?

И еще разъ повторю, чо-
му два галицкія селяне Се-
мену Чубей и Василь Гу-
щакъ, родомъ зъ Пустого
Иваня, повѣтъ Ворщѣвъ,
зарубують Василя Боечко и
его четверо дѣтей, зъ кот-
рыхъ найстарше 10 лѣтъ
чишло? Есть се мордерство
такъ огидне, такъ бруталне,
що трудно цѣсь огиднѣй-
шого собѣ представить. По-
слѣднаго лѣта 1898 прѣз-
дентъ Кольканыцать родня
зъ Пустого Иваня, мѣжь
котрыми и три выше зга-
даны и выѣжджактъ на
осаду Стувартбурнъ, де боль-
ше родня зъ того села ми-
нувшого року прибуло. О-
сѣдають на фармахъ, бу-
дують ся, отъ якъ звичайно
новй поселенцъ.

Семень Чубей будзе пер-
шій хату, до его хаты при-
ходить Василь Боечко зъ
родиною на тимчасове меш-
кане, бере сусѣдну фарму,
будзе хатину и въ вересни
переносить ся до своей ха-
ты. 19. октября въ субботу
рано хлопчина Семена Чу-
бей, 12-лѣтний хлопецъ зъ
другимъ хлопцемъ находятъ
Василя на земли зарубано-
го, а четверо дѣтей на по-
стели зарубаныхъ. — Хло-
пцѣ вертають до Семена, ко-
трый вышовъ бувъ сѣно
робити и котрый пославъ
хлопцѣвъ по Василя и о-
повѣдають ему, що стало
ся, той посылаетъ до сусѣд-
ного Англика ту вѣсть.

Страшна трагедія представ-
ляетъ ся передъ очима: Ко-
ловѣкъ малого вѣрсту, чо-
ло 50 лѣтъ числячий, лежить
въ крови на земли, голова
лише троха держитъ ся ту-
лова, каркъ цѣлкомъ майже
перетягыт. Еще сумнѣйшій
образъ передъ очима роз-
крывася сл: четверо дѣтей
въ вѣцѣ 4, 6, 8, 10 лѣтъ
лежать зарубанъ въ кровни
на постели. Образъ страш-
ный, чоловікъ на видъ такъ
огидного морду, деревие, не
въ силѣ зобрѣти мысли, цѣль
розвѣдати пытане: чому ста-
лась така огида и кто се могъ
зробити?

Зъ хаты Семена Чубей
рознеслись вѣсть, що Ин-
диане то зробили, бо де-жъ
бы то нашй люде. Семень
Чубей еще ставъ розповѣ-
дати, що Индианинъ бувъ у
Василя въ четверъ, дававъ
ему тютюну, отже певно
подглянувъ, що мае гроші
и прійшли Индиане въ пят-
ницю у вечеръ и порѣзали,
а гроші взяли.

Народъ страшно завору-
шивъ ся и Индиане по осадѣ.
Люде стали по кѣлька
родинъ сходитись до купы
ночами, бо були неспевній
жити, що хвиля Индиане
прійдуть и зарубають.

Тымчасомъ рядъ канадій-
скій взявъ справу въ свои
руки, ставъ помало, а певно
слѣдити. Перетрясено о-
саду индианску, котра не-
далеко вѣдъ нашой, однакъ
найменшой тѣни підозрѣн-
ня не впадо на нихъ, то суть
тѣлько вѣльнй птахи шир-
окихъ полъ канадійскихъ,
котрыи вгнаноють за звѣриною,
рыбою, та корѣнчями, а боль-
ше нѣкымо нѣчо не кажуть.

Слѣдство звернено мѣжь
свопхъ таки людей, но и
16. децембра Семень Чубей
привзае ся, що вѣнь зару-
бувавъ Василя и его четве-
ро дѣтей. Веруть его до
Виннипегу, въ судѣ пере-
слухуютъ, вѣнь то само зѣ-
знае, лишь жадае одного
свѣдѣка, Василя Гуцка. При-
ходятъ свѣдѣки до протоко-
лу, другіи нѣчо не знаютъ.
Врештѣ стаетъ Василь до пе-
реслухания, стаетъ оповѣдати,
що Семень Чубей заставивъ
его купити револьверъ, той
купивъ за \$2.50 тай привѣсь
и давъ ему. Вже въ прото-
колѣ ставъ мѣшати, такъ,
що публика, хотяи не розу-
мѣла зѣзнанъ черезъ пере-
водчика, дѣзналась, що тутъ
еще цѣсь больше крысь.
Вконци зложивъ протоколъ,
тогды судъ пытаеся Семена

Чубея чи вѣнь немае шо
сказати, а вѣнь каже:

Мы оба зъ Василюмъ Гу-
щакъ зговорились, щобы до-
бре було Василя Боечко вби-
ти тай гроші ему водобра-
ти.

Знали они добре, що вѣнь
мае поверхъ \$50. Василь
Гуцакъ каже до Семена Чу-
бей, шо до того треба револь-
вера. Той пѣшовъ на Мено-
ниты, кунивъ и привѣсь его,
умовилисьмо ся въ пятни-
цю въ ночи убити его. Десъ
коло пѣвночи запусавъ Ва-
силь Гуцакъ до мене, а я
вставъ потихо, зобрѣвъ ся
и оба пошлисьмо до Василя
Боечка хаты, Гуцакъ убивъ
двое дѣтей зъ револьвера, а
я ставъ боротись зъ Васи-
лемъ Боечкомъ, вконци вѣд-
давъ менѣ \$50, Гуцакъ за-
стрѣливши двое дѣтей, зару-
бувавъ другихъ двое соки-
рою, а потому и пострѣля-
нй зарубавъ, а вконци давъ
менѣ сокиру, а я зарубавъ
Василя Боечка. На подставѣ
того зѣзнаня, оба зѣстали
арештованй до головної роз-
правы, котра здае ся, вѣд-
буде ся въ мартѣ 1899.

Шось подобного на ка-
надійскій земля до нынѣ не
судилося почути, ажъ до-
перва галицка емиграція
представила дво найогид-
нѣйшой свези брудоты. За
\$50 двоохъ хлопѣвъ умовляе
ся убити своего кума-сусѣда
тай его четверо дѣтей.

А де-жъ жѣнка Василева?
Жѣнка та, яко типъ нашихъ
богато другихъ въ томъ родѣ
— е жѣнкою, якыхъ въ Га-
личинѣ водитъ ся багато.

Цѣле жите нашихъ галиц-
кихъ селянь на кождѣмъ
кроцѣ дуже сумне, такъ подѣ
взглядомъ матеріальнымъ,
якъ што сто разъ горше подѣ
взглядомъ моральнымъ. Я
думаю, що если бы тѣ два
мордерцѣ були пережили
хоть одень рѣкъ на сихъ
стѣпахъ, то хоть якъ були
бы злыми, до такъ шарка-
ного морду не допустили
бы ся були, однакъ були
еще майже, что такъ скажу,
якъ бы въ томъ самѣмъ Пу-
стѣмъ Иваню, близъ грани-
цѣ, де майже щоденно пе-
реходить передъ очима бога-
то страшныхъ подѣй. Неволя
родить найогиднѣйшій ока-
зы, котрой образокъ пока-
зали сихъ двоохъ душегуб-
цѣвъ.

Якъ низкою мусѣла бути
моральна сторона такихъ
злочинцѣвъ, наколи они за
\$50 зарубують пять душъ,

приступаютъ до огидного
дѣла зъ повною розвагою и
въ суноку по фактѣ одень
Семень Чубей зъ \$50 уxo-
дить въ одну сторону, кла-
де подѣ стрѣху своей хаты
гроші, котры опісля хось
краде, а потому вертаеся
въ корчѣ, палить свою о-
дежу и нагій вертаеся до
хаты — а другій Василь
Гуцакъ идо въ другую сто-
рону, до дому, опісля по-
слѣднй упоминаеся о свою
часть \$25, а наколи Семень
каже, что хось вкравъ, такъ
Василь робить ему увагу,
что если ся выкрые, то ли-
ше самъ Семень понесе кару!
(Конецъ буде)

НОВИНКИ.

Клопѣтъ зъ Филиппинами.

Хочъ Испанцѣ водступи-
ли Американцямъ Фили-
ппинскій островъ за 20 ми-
лионѣвъ долларѣвъ, однакъ
посѣдане тыхъ ще далеко.
Филиппинцѣ въ жадець спо-
собѣ не хотять згодити ся
на водступлене своей вѣт-
чины, а жадають повной не-
зависимости, котрой рѣша-
ють ся боронити оружіемъ въ
рукахъ. Президентъ Спол.
Державъ выдавъ до нихъ
прокламацію, въ котрой тѣ-
шить ихъ, що дасть имъ
свободу и добру управу,
лишь бы поддали ся, але
Агвинальдо, проводникъ Фи-
липпинскихъ повстанцѣвъ
выдавъ и собѣ-жъ прокла-
мацію, въ котрой говорять
ся, що Американцѣ узнали
его за воюющу сторону, по-
здоровали его флагу, а и
обѣщали освободити Филип-
пину зъ подѣ испаньского
ярма не для себе, але для
мешканцѣвъ островѣвъ. А-
мериканцѣ зажурились тро-
хи, что оно не йде по ихъ
мысли. Они-бъ здобули тѣ
островы силою та що-жъ зъ
того, коли не мають багато
войска, а майже цѣлый о-
стровъ суть въ рукахъ пов-
станцѣвъ. Та якысь маюць
терпѣливѣсть. Кажуть, что
будутъ ждати и черезъ той
часть робити представленья
Филиппинцямъ, якій то у
нихъ запануе гараздъ, якъ
здадутъ Американцямъ свой
край.

— Маешъ дѣти? Чому-жъ
незапишете ихъ до „Со-
юза? Коштуе лишъ 25
цѣтѣвъ на мѣсяцъ, а дѣти
умирають дуже часто, час-
тѣйше якъ старшій.

Бѣлы невольники.

Нѣмецка газета „New York
Volkszeitung“ зъ дня 4.
сѣчня б. р. ось что нѣше
про рускихъ емигрантѣвъ на
гавайскихъ островахъ:

„Погань контракторвоу ро-
боты на цукровыхъ плян-
таціяхъ явлася въ найга-
небнѣйшій брудотѣ, коли
улицями Гонолулоу вели 40
Галичанъ въ арештанскихъ
одеягахъ до работы тому,
что зломили контрактъ и
не хотѣли дальше працю-
вати на плянаторѣвъ. Лю-
де тѣ належать до партіи,
що складалася зъ 365 особѣ,
котры передъ кѣлькома мѣ-
сяцями пріѣхали на гавай-
скій осоровы и ту подписа-
ли контрактъ на три роки.
Праця була для нихъ важ-
кѣйшою якъ они собѣ уяв-
ляли, подсею убійче а боль-
шѣсть стала тужити за род-
нымъ краемъ. Тыхъ, що не
хотѣли йти працювати, вѣд-
дано доглядчачамъ и за зло-
мане контракту покарано.
Одень чоловікъ и женищина
схоронились на корабель,
а моряки змиосердились
надъ ихъ нуждою и не вы-
дали ихъ, однакъ и тамъ
посѣпаки контракторѣвъ вы-
найшли ихъ и завели до ро-
боты. Доки Японцѣвъ и Хи-
нцѣвъ ведено улицями въ
кайданкахъ мало хто на те
обурювався, але теперь, ко-
ли вже и бѣлыхъ робятъ
невѣльниками, обурене на-
селеня проти контракторвоу
работы взрастае чимъ разъ
больше.“

И ось бачите, якъ зну-
щаютъ ся надъ нашими
людьми; и то ще де? въ той
краинѣ, котра стала прилу-
ченена до Сполуч. Державъ.
Найже-жъ гѣрка доля робѣт-
никѣвъ на гавайскихъ остро-
вахъ стане осторогою для
вѣсьхъ людей въ краю, кот-
ры знадженій обѣщанками,
хотѣли-бъ тамъ емигривати.
Вже якъ то наважить ся
опустити край, то што разъ
лучше удатись до Сполуч.
Державъ або до Канады, якъ
на гавайскій островы.

— Подаемо до вѣдомо-
сти Русинамъ въ Канадѣ,
что вѣдъ нового сего 1899
року треба на листъ при-
бавити марку за 2 центъ,
а не за 3, якъ передъ тымъ.
Листъ зъ маркою за 2 цен-
ты дѣйде до вѣсьхъ мѣсце-
востей въ Канадѣ и въ Спол.
Державяхъ. — До старого
краю коштуе листъ 5 цѣт.

Не забывайте!

Братья Русины! Памяте-
те на фондѣ для шкѣльному
молодежи рускои въ Аме-
рицѣ. Яка користь такого
фонду, не буду говорити,
бо кождый разумный Ру-
синъ разумѣе. Зрештоу о.
Н. Дмитровъ, що подѣсь
ту гадку, выяснивъ си вѣгу,
а наша „Свобода“ вѣдъ се-
бе вже два разы сказала
слово. Але щобы и найде-
ше слово стало дѣломъ, то
треба дѣль.

Першій, що зрозумѣли ва-
гу тыхъ слѣвъ и вприводи-
ли ихъ въ дѣло, суть Ру-
сины нашой старей, нечи-
сленной колоніи въ Елтига,
N. Y. Сими днями присла-
ли Ельмайрцѣ на мою руку
\$11.05, на котру то суму
зложили:

По \$1.00: Курила Алексій,
Гайдонъ Никола, Панаъ
Дмитро; — по 50 ц.: Варивъ
Андрій, Курила Иванъ, Тур-
бай Иванъ, Панила Евфре-
мина, Гнатко Симеонъ, Ле-
накъ Петро, Костикъ Сто-
фанъ, Шопа Данько, Ляхъ
Василь; — по 25 ц.: Кури-
ла Осипъ, Пейко Омелянъ,
Балашъ Юрко, Сивѣвъ Ва-
силь, Мовчанъ Кузьма, Мач-
ко Магдалана, Ропицка Е-
лѣя, Байсувъ Анна, Нѣпо-
Орестъ, Шевчакъ Никола,
Савочка Андрей; — по 20 ц.:
Федичъ Михайло; — по 10
ц.: Курила Михайло, Сме-
лей Марія, Тенеревичъ П.,
Гривана Анна, Дзибанъ Ма-
рія; — по 5 ц.: Курила Ма-
рія и Анна.

Елтига, се одна зъ най-
меншихъ нашихъ колоній,
а дивѣть, майже кождый зъ
нихъ цѣсь давъ, на вѣтъ дѣ-
ти! Честь вамъ, Ельмайрцѣ
за те. Всѣ другіи нашй ко-
лоній, просимо, не вѣдча-
гати ся вѣдъ того дѣла.
Щобы то за красно було,
сли-бъ мы могли вже зъ
слѣдующимъ шкѣльнимъ ро-
комъ хоть двоимъ рускимъ
хлопцямъ помочи. Та жъ
насе сила въ Америкѣ! Бу-
же дальше!

Гроші тѣ я складаю на
особну книжочку до банку
до повѣ річного конвенци
„Р. Н. С.“, на котрой до-
перва обгоравши справу
тую вѣполно и основнѣй-
ше вѣддамъ подѣ зарядъ „Р.
Н. Союзу.“ — О дальшій
датки просимо.
Кромѣ тыхъ даткѣвъ на-
ту саму цѣль зложивъ \$2.00
Крило Генкль зъ Win-
nipeg, Man., Canada.

на 1898 р. (Коваленка), книжку про пожитокъ
птиць (того-жъ) и багато иншихъ.

Забороняють ся печатати творы, хочъ и зъ
обсягу красной словесности, але котрыхъ сю-
жетъи взяти зъ минулого жита сучасной еи ин-
телігенціи.

Дозваляе ся печатати лишь оригінална бє-
летристика и поезія зъ сучасногъ народногъ
жита.

Процедра зъ цензурованемъ навѣтъ най-
меншой малорускои рукописи тягне ся звичайно
3—4 мѣсяцѣ, а часто и повѣ рока (деколи и
довше).

Забороныя ся те, що дозволялось вчера
и наводворотъ. Такъ, въ послѣднѣхъ часахъ, для
новогъ выданя „Кобзаря“ Шевченка цензура
вычеркнуза зъ книжки цѣльй рядъ творѣвъ, що
печатались въ кождѣмъ еи выданю; заборонено
„Вайки“ Глѣбова для четвертого выданя и до-
зволено опісля (по жалобѣ) зъ пропущенемъ 19
кусниковъ: заборонений многій, вже раніше (и на-
вѣль послия 1876 р.) выданий оповѣданя за
дозволомъ цензуры И. С. Левицкогъ, О. Вовчка,
Б. Гричченка и др.

Нѣ одна малоруска книжка не проходить
въ Россію зъ за границѣ. Та заборона водноситься
ся не тѣлько до періодичныхъ выданий (не
выключаючи такихъ невинныхъ, якъ дѣтчій жур-
налы), но взагалъ до всякихъ книжокъ, навѣтъ
до научныхъ выданъ „Наукового товариства и
имени Шевченка“, университетскихъ лекцій малору-
скихъ професорѣвъ у Львовѣ або въ Чернівцахъ,
гимназіальныхъ або шкѣльныхъ підручникѣвъ або
вконци, просто перепечатка тѣлько по появля-
ющейся книжки въ Россію зъ цензурногъ дозволу*).

Якѣ-жъ наслѣдки подобныхъ водносенъ?

Мѣжь малорускою интелігенціею естъ чи-
мало людей, що бажали бы и могли-бъ працю-
вати для просвѣты народа выдаванемъ книжокъ
въ его рѣдній мѣв; тѣ люде пробують выдати
свои працѣ черезъ цензуру, но не доставши до-
зволу (бо до печати дозволяе ся троха не цѣ
десята рукописъ), а страгавши надѣю що не-
будь зрѣбити, кидають працю. Такимъ способомъ
справа народнои просвѣты тратять ширыхъ,
часто дуже талановитыхъ работниківѣвъ.

Другіи, энергичнѣйшій, не можуть згодитись
зъ примусовымъ мовчанемъ, рѣшають ся пра-
цювати хочъ для той частини малоросѣвъ, що
живуть въ Австро-Угорщанѣ (Галичина, Буко-
вина, угорска Русь) и въ Америцѣ (Канада, Спо-
лученій Державы и Бразилія). Свои працѣ засы-
лають тѣ люде до періодичныхъ малорускихъ
выданийтъ у Львовѣ, Чернівцахъ, або въ Спо-
луч. Державяхъ півночної Америки; тамъ-же
печатаютъ ихъ и окремыми книжками. Зъ того
выходить зовсѣмъ ненормальный станъ: люде
пишуть зъ жита або примѣнюючи до жита окру-
жающого ихъ народа и мовою того народа, а
читаютъ ихъ въ другій державѣ, навѣтъ за оке-
аномъ — якій малоросъ зъ Австріи, що вырубє
льсь Канады, або работникъ зъ углѣколовъ
Сполуч. Державъ.

Понятно, якъ невыгѣдно — зъ кождой точки
погляду — працювати посередъ такихъ водно-
сещ! невыгѣдно для автора, но ще невыгѣд-
нѣйше для народа; завдяки такому станову рѣ-
чи интелігентный силы водрывають ся вѣдъ хо-
сеннои працѣ на мѣси, втѣкають вѣдъ той ро-
боты въ другу державу и такимъ чиномъ, не
сповняють своего првзначеня для окружающого

ихъ народа. При томъ треба згадати, що тѣ лю-
де зовсѣмъ не пишуть про збурене державы, а
ихъ писани, переложени на великоруске не стрѣ-
тились бы зъ забороною цензуры; се тѣ повѣсти
зъ народногъ жита, тѣ самы научно-популярный
брошуры, котры выдуютъ ся по великоруски,
одержуючи приволье цензуры...

Малоруска книжка „Де-що про свѣтъ божій“
що по великоруски дождалася осмого выданя,
безъусловно допущена по великоруски въ шко-
лярскій библіотеки народныхъ шкѣль. Та же сама
книжка въ оригіналѣ (по малоруски) забороно-
на цензурою, а про допущене еи въ шкѣльній
библіотеки анѣ думати не можна. „Оповѣданя
про комахъ“, Степовика, „Наймичка“, Шев-
ченка, „Розмова про небо та землю“, Иванова
(перекладъ Комарова), выданы по великоруски,
допущені те же до библіотекъ шкѣльныхъ и тымъ
признаній нешкѣдными зъ цензурнои точки по-
гляду; но тѣ самы книжки по малоруски не лишь,
що не допускають ся въ шкѣльній библіотеки, а
навѣтъ не дозволяють ся до перепечатанъ (зъ
выняткомъ „Наймички“). Трудно знайти подета-
вы, изъ-за котрой треба-бъ було виганяти пра-
цю авторѣвъ зъ границъ російской имперіи въ
Австрію або за океанъ.

Малорускій книжки тихо, повѣльно, неза-
мѣтно для посторонныхъ очей, но все таки вхо-
зуютъ ся въ Россію зъ за границѣ и любочій свою
мову малоросъ не може здержатись, щобы не про-
читати літературнои новинки своего талановито-
го писателя або перекладу на рѣдній мѣв якого
великого творца всесвѣтной літературы, або вкон-
ци, лагодній слова евангелия...

Мѣжь тымъ згадана власть вѣдъ часу до
часу устроюе водновѣдній ревізійи и находитъ у
тихихъ и спокійныхъ людей малоруске еванге-

ліе, „Записки наукового товариства имени Шев-
ченка“, „Шекспіровы творы“, научно-популярну
брошуру про яку тамъ Сагару, перепечатку
раніше, — а то и теперь, — напечатаной въ
Россію за дозволомъ цензуры книжки, хочъ бы
и казки „Про рябу курочку“...

Вѣтъ тѣ книжки, будъ они выданы по велико-
руски, спокійно розпродувалсь бы зъ полю-
чокъ російскихъ книгренъ; но они — по мало-
руски, затѣмъ они — цѣсь дуже небезпечного
для державы; ихъ конфіскують, а людей, що
ихъ держать, саджаютъ подѣ замокъ зъ тымъ або
иншими въ такихъ случаяхъ наслѣдками.

Горше всего та обставина, що, завдяки за-
боронѣ малорускихъ книжокъ, маса народа въ
полудневоій Россіи лишена самого легкого и вѣд-
повѣданого средства просвѣты — книжки въ рѣд-
ной зовсѣмъ вѣи зрозумѣлой мѣв.

Малорускій хрестиянинъ, коли зачинае чти-
ти великорускій книжки, майже зовсѣмъ ихъ не
понмае и лишъ послия многолѣтнього, прилѣ-
дного читаня малорускій хрестиянинъ навчить ся
понимати сюжетъ белетристичной книжки або
выловлюе змісь декотрихъ мѣцевъ, особенно
легко и приступно написаной популярно-науч-
ной брошуры; по водчути красоту твору, пони-
маети думку въ усѣхъ еи водѣвкахъ, въ велико-
руской книжцѣ звичайный малорускій хрестия-
нинъ нѣколи не навчитъ ся. Ва навѣтъ и тѣмъ
недостаточне понимане великорускихъ книжокъ,
доступне дуже немногимъ личностямъ зъ наро-
да, бо достижене згаданого урошеня сприваєть
для малоруса-хрестиянина зъ такою значною за-
тратою працѣ и часу, що може бути удѣломъ
лишь невеличкого числа оиднщ.

(Конецъ буде).

*) Австрійскій малоросъ перепечатують малоруски книжки, выданы
въ Россіи, а то тому, що у насъ заборонена малоруска, фонетична
правильно, вказана до 1876 р.; а въ Галичинѣ и Буковинѣ она вказана еи
въ книжкахъ, школахъ, гимназіяхъ, университетгахъ и официальныхъ
документахъ.

Фабрики докторовъ.

Неодень въ читательствъ стучуеся, коли перечитаете... Фабрики докторовъ... Неодень въ читательствъ стучуеся, коли перечитаете его написанъ „Фабрика докторовъ“ и поспытае, чи можлие оно, щобъ щось подобнаго могло истнувати? А однакъ такы суть фабрики докторовъ ту въ Америцѣ, а то головно въ стейтъ Иллинойсь. Тамъ потворились такы инкорпорованы „университеты“ (высшій школы), въ котрыхъ нема ани профессоровъ, ани учениковъ. Який дурисвѣтъ купуе водъ естетовой власти дозволъ на отворене университету и тыжде зыски зб своего „заведена“ въ той способъ, що продае ступонъ и дипломы докторскы, профессорскы и адвокатскы по такыхъ цѣнахъ, яку ему потребуеши вылатити. Суть зновъ такы „университеты“, котры бодай выглядят на школу, бо наймаютъ собѣ колькохъ „профессоровъ“, звычайно зъ такыма самыма наперама, якы самы выдаютъ. Такы заклады, головно въ Чикаго, вѣдутъ интересы на велику скалю. Удержуютъ ся они въ той способъ, що продають дипломы, а ихъ властитель може послѣ права практиковати въ своимъ званию. Не треба и згадувати про здобности такыхъ лѣкаровъ, що купили собѣ ту годность безъ науки. Осѣдають они на провинци, оголошуютъ, що мали только то лѣтъ практика и лѣчать, а ле якъ? Ревматиковы дають на поты, а сухотниковы на прочищене и въ той способъ легковѣрныхъ высылають на другой свѣтъ, щобъ лишь гандель йшовъ. Таке право, що дае дозволъ засновувати фабрики докторовъ або ошуканцѣвъ естъ лихомъ и шкодою для загалу мешканцѣвъ. Той гадки естъ также товариство учительствъ стейту Иллинойсь, бо подѣлае овоеи конвенци укавало завозвати стейтову легислатуру о вызначене комисіи, котра-бъ обяла контролю надъ закладами, що выдають науковъ дипломы.

Зъ Канады.

Нашъ дописуватель М. Гувалло зъ Valley River Manitoba, доносить намъ: Я того року дождавъ ся своєю пшеницѣ та картофель. Посѣявъ я 4 бушлѣ пшеницѣ, нажавъ 18 копѣ а намолотивъ 90 бушлѣвъ. Бульбѣ посадивъ 3 бушлѣ а накопавъ 40 бушлѣвъ. Я мавъ передне шторъ, але не мого довго держати черезъ нашихъ людей, котры волѣли йти до жиды въ Dauphin якъ до мене. Той жидъ приѣхавъ 1897 р. бѣдакомъ, мешкавъ въ коморѣ, а въ шторѣ має товару наймаше на 300 дол. Теперь люде трохи позаробляли грошей тай сидятъ въ жиды и попивають гербату. Якъ бувъ въ Dauphin свой чоловікъ М. Фекула, то до него не шли, а у жиды то почували-бъ и днували. Треба ще згадати, що напѣ лѣде волочатъ ся ту по судахъ якъ въ старомъ краю. За дурничку ихаетъ заразъ въ судъ. И коли нашъ люде отрясутъ ся зъ тон темноты и наберутъ розуму?

— Чи знаете, що слѣдуюча конвенция „Руско-Народного Союза“ буде на томъ плѣвъ, где буде найбільше членовъ? Чи хочете, щобы у васъ була конвенция? Если такъ, то записуйтесь до „Свобода“.

Шкандалъ въ департаментѣ войнъ.

Слѣдча комисія, котра малу заняга розслѣдженнямъ лхио и доставы поживы для американской арміи подчасъ послѣдной войны, выкрыла, що доставѣ кормилы войко балсамованымъ мясомъ, котре по иресту убивало жовнѣровъ. Се ствердили голоу, генералъ Майлсъ, Рузвелтъ и офіциры. Обурене населена на департаментѣ войнъ велике тымъ больше, що членъ департаменту Игенъ, одень зъ головныхъ виновниковъ, называвъ тыхъ генераловъ брехунами за ихъ збзнаия за що потягнутъ его передъ военный судъ.

Якъ пенсія побарають урядники Сполуч. Державъ?

Президентъ, 50 тысячъ долларовъ; мѣсто-президентъ, 8 тыс. дол.; державный секретарь, 8 тыс. дол.; секретарь державного скарбу, 8 тыс. дол.; секретарь войнъ, 8 тыс. дол.; секретарь маринарки, 8 тыс. дол.; головной почтмайстеръ, 8 тыс. дол.; головной прокураторъ Спол. Державъ, 8 тыс. дол.; секретарь ролничства, 8 тыс. дол.; головной земный комисаръ, 4 тыс. дол.; комисаръ водъ патентовъ, 4.500 тыс. дол.; комисаръ для выплаты пенсий, 5 тыс. дол.
СУДІИ ТРИБУНАЛУ:
Судія трибуналу, 10.500 дол.; десять слѣдующихъ судѣвъ по, 10 тысячъ.
УРЯДНИКИ АРМІИ СПОЛ. ДЕРЖАВЪ:
Генералъ майоръ, \$7.500; бригадній генералы, 5.500;
УРЯДНИКИ МАРИНАРКИ С. Д.:
Адмиралы, по 6 тысячъ; а десятьохъ слѣдующихъ командирующихъ генераловъ, по 5 тысячъ; капитаны, 4.500; командоры, 3.500.
МАЕМО ТЕПЕРЬ 55-тый СЕНАТЪ:
Президентъ сенату має 8 тысячъ, каждый сенаторъ 5 тысячъ и окремо мильове.

Народнй приповѣдки и пословицѣ:

- 1) Для приятеля нового не пускай старого.
- 2) Добра птица своего гнѣзда не каляе.
- 3) Добра справа не потребуе суду.
- 4) Дobre само ся хвалитъ, а зле похвалы не годне.
- 5) Дobre довго памятае ся, а зле ще довше.
- 6) Дobre все умѣти, а не все робити.
- 7) Добрый жнецъ не пытас, чи широкий загонецъ.
- 8) Доти збанокъ воду носитъ, доки ему ся ухо не урве.
- 9) Еще ся той не уродивъ, щобы веъмъ догодивъ.
- 10) Зъ великою хмары малый дощ.
- 11) Згода дѣмъ будде, а невгода руйнуе.
- 12) Зъ маломъ некры великій огонь.
- 13) Кожда пригода до мудрости дорога.
- 14) Кождый край, має свой обычай.

— За старанемъ честного Петра Гъжи зъ Jessup, Pa., зложили на руску бурю въ Новомъ Сончн слѣдующы: Петро Гъжа 50 Андрѣй Хома 50 Иванъ Евуселькъ 25 Конд. Перегримъ 25 Анрѣй Гудакъ 25 Иванъ Мирмакъ 25 Иванъ Сенько 25 Демянъ Хованецъ 25 Петро Васальга 25 Кирилъ Трохановскій 10
Разомъ \$2.85

На Руску Бурсу въ Новомъ Сончн зложили въ Питсбургъ Па.

- О. Стефановичъ М. \$1.00
 - Дуркотъ Василь 25
 - Гарайда Михайль 25
 - Скрабутъ Василь 25
 - Павликъ Андрей 50
 - Креницкий Максимъ 25
 - Пастырчикъ Иванъ 25
 - Пелешъ Дмитрій 50
 - Мацьканичъ Теофилъ 40
 - Гумецкій Антоній 50
 - Астриябъ Антонъ 25
 - Смоляницкій Петро 25
 - Павлишакъ Дан. 50
 - Каня Антоній 25
 - Федорчакъ Теодозій 50
 - Нейко Никифоръ 50
 - Скоколя Захаръ 25
 - Корба Андрей 25
 - Малютичъ Юліянь 25
 - Каспрікъ Кука 15
 - Бланаръ Лешко 25
 - „ Гриць 25
 - Пушкаръ Семанъ 25
 - Гарко Михайль 25
 - Пѣтухъ Дмитро 25
 - Палюхъ Василь 25
 - Динько Иванъ 25
 - Крупнянникъ Мих. 25
 - Дзяба Мих. 5
 - Стахъ Иванъ 10
 - Цамбала Стеф. 25
 - Дудяч Арсеній 25
 - Демянчикъ Макс. 10
 - Варихъ Теодоз. 10
 - Ванторъ Дмитро 10
 - Корба Павло 15
 - Мучка Никиф. 15
 - Журавъ Пантал. 10
 - Мацьканичъ Мел. 10
 - Федорчакъ Алекс. 25
 - Сейка Мих. 10
 - Цѣхынъ Демко 25
 - Марковичъ Йосифъ 25
 - Андрейчинъ Андрей 25
 - Крайничинъ Сильвес. 25
 - Хараманъ Иванъ 20
 - Салей Мелетій 15
 - Павельчакъ Йос. 25
 - Кульчичкій Иоанъ 10
 - Кука Иванъ 15
 - Кулячичкій Йосифъ 10
 - Малютичъ Йосифъ 25
 - Гуретякъ Филанмонъ 25
 - Ференць Юрко 1.00
- Разомъ \$14.25

Посмертній вѣсти.

Андрей Вирва, членъ „Р. Н. Союза“ и бр. Иоана Хр. въ Buffalo, N. Y., упокоивъ ся 13. сѣчня зъ полудня, на нашъ новый рокъ.
Вѣчная ему память!

ОГОЛОШЕНЕ!

Въ гали школьного будынку въ Maufield, Pa. будде ся дня 21. сѣчня 1899 р. въ субботу вечеромъ о 7 1/2 годнѣ, декламаторско-вокально-музык.: „вечерокъ“ и представлене аматорске комедійки въ одномъ актѣ зъ спѣвами „Сатана въ бочцѣ“, а по продукци „балъ.“ Музыка добѣрна буде пригривати на театрѣ и на балю. На той першій продукциійный „вечерокъ“, котрый тутешна руска читальня на доходъ рускоп школы въ Мауфилдѣ, Па. устроюе — запрашае своихъ родмыцѣвъ, знакомыхъ тай почт. гостей дуже умыльно.

Дружня „Свободы“

выготовляе дуже точно, скоро и дешево всякій рѣчи, какы: тикеты на балѣ, выгравки; статута для Братствъ; вѣдзвы, листы и въ загалѣ всякій рѣч. входячый въ кругъ дѣлания друкарня, въ мовыхъ: руској, польској и словацкој.

ОГОЛОШЕНЕ!

Дня 28. н. ст. януара б. р. въ субботу устроюе фил. братетко дѣвоче св. Ольги въ Бруклинѣ при участі дѣв. братетвъ св. Ольги: зъ Jersey City, New York-у и Bloomfield-y (всѣхъ сеестеръ въ братетвѣ е вже до 200) першій великій рускій балъ, полученый зъ бесѣдами, спѣвами и декламаціями черезъ сеестры выконанымъ въ Dewey Hall, 76 North 6-th Street, Brooklyn, N. Y. на доходъ цѣлого братства св. Ольги. Проте запрашено всѣхъ братовъ Руєнновъ и сеестеръ Руєннокъ такъ мѣсцевыхъ якъ и замѣсцевыхъ, тымъ больше, що дуже цѣкава е програма балю, а тикетъ лишь 15 цѣт. Початокъ о год. 7 вечеръ.
За комитетъ балеый: Михайль Романикъ, Зофія Спичко, Матрина Романикъ.

Житя святыхъ, Молитвословы, Катехизмы, Вибліи, Вукваръ, Календарь, Слѣваницы, Св. образы и други старокравни
РУСКІЙ КНИЖКІЙ ПРОДАЕ
— руска читальня — въ Оляфантѣ.
Адресуе: Rev. J. J. ARDAN, Box 418 — OLYPHANT, Lack. Co., Pa.

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ СТОРЪ ЗЪ УБРАНЕМЪ НА ЦѢЛЫЙ ОЛИФАНТЪ, ПА.

Юрія Хляка.
Хто хоче мати добре и красне убране, а ще до того за таий грошъ, то най иде купувати до Ю. Хляка, но най не забуде взяти и грошей зъ собою, бо тамъ все cash.
Продае вѣтъ также шифкарты и посылае грошъ до всѣхъ частей свѣта. — Идѣтъ до старого знакомого!

СЛАВЯНСКІЙ САЛЬОНЪ.

Викторъ Вид. ль,
104 Morris str. JERSEY CITY, N. J.
Поруcae свѣй густовно урядженый сальонъ землякамъ. Все свѣжий напитокы а то: пиво рѣжнородного сорта, якъ Lager, пильзеръ (импортованный зъ краю) Rochester, Ale, виска, темерь и лѣкеры наилучшого рода, вина дуже добры, краевы и заграничны и всѣ минералны воды, добры цыгара. Есть тамъ Pool Room (простора и хороша воднослена биллардова сала — на мѣтинги и забавы).
Услуга чедна и солідна. — Шляхны велики помимо дорожнѣ.

Едмундъ Лембикъ

(Edmund Lembik)
13-15 East Mine Str. HAZLETON, PA.
— коло дна —
мае салонъ, де можна достати дуже доброй горѣвки, пива и всякихъ напоѣвъ.
Е. Лембикъ естъ также публичнымъ нота-ромъ, тожь хто потребуе пономочія або має яку грунтову справу въ старомъ краю, най удасть ся до него.
Адже-жь кождый знае Лембика, най иде до него.

СВОЙ ДО СВОГО!

Ефремъ Лучковецъ.
E. INDEPENDENCE near VINE STR. въ Шамокинѣ, Па.
— РУСКІЙ ГОТЕЛЬ —
Чистенькій тамъ готель збъ великими выгодами. Пиво, вино, виска, темерь и другы напоѣ все свѣжий и найлѣпшого гатунку. Услуга чедна и солідна. Скланки велика и малы носля вподобу.
Люде! Уже часъ покинути чужныхъ, а пора вже себе самыхъ подпомагати.

Lehigh Valley R.R.

In Effect Nov. 13, 1898.
Пассагерскы трены зъ Mt. Carmel до Buffalo, Scranton, Elmira, Wilkes Barre, White Haven, Hazleton, Mauch Chunk, Allentown, Bethlehem о год. 7:23 и 9:42 до полудня; а 12:28 и 4:40 по полудни.
До Philadelphia-и New York-у о год. 7:18 до полудня и 12:28, 4:40 по полуд.
До Centralia, Shenandoah, Mahanoy City, Pottsville, Hazleton и до всѣхъ стаций въ околицяхъ муглевыхъ о год. 7:18, 9:42 до полуд. и 12:28, 4:40 по полудни.
До Shamokin о год. 7:30, 11:30 до полуд.; а 2:20, 6:42 и 9:56 по полудни.
Экспресовы трены до Philadelphia-и New York-у о год. 7:18 до полудня; 12:28 и 4:40 по полудни.
Трены до Mt. Carmel.
Зъ New York-у о год. 8:15 до полудня и 4:10 по полуд. Въ недѣлю о год. 1:00 по полудни.
Зъ Philadelphia-и о г. 4:10, 9:00 до полуд. и 4:50 по полуд. Въ недѣлю о год. 1:10 по полуд.
Зъ Pottsville о год. 9:16 до полуд., 12:35, 5:05 и 8:10 по полуд.
Зъ Wilkes-Barre о год. 8:00 до полудня, 2:58 и 5:35 по полуд. Въ недѣлю о год. 2:58 по полуд.
Недѣльны трены до: Philadelphia-и, New York-у и до всѣхъ стаций между тими мѣстами о год. 9:12 до полудня.
До Pottsville, Hazleton, Wilkes-Barre и до всѣхъ стаций въ околицяхъ муглевыхъ о год. 9:12 до полуд. и 5:55 по полудни.
Недѣльный тренъ до Shamokin о год. 10:20 до полуд. и 7:58 по полуд.
CHAS. S. LEE, Gen'l Pass. Agent.
R. H. WILBUR, General Supt.
УВАГА: Хто хоче вѣдати на Вестъ, най купитъ собѣ тикетъ на лѣтацку желѣзницю, бо найгуманна и найвыгодѣвѣе. По близкии информатиі укажыте ся до: J. BEN. GOULD, Agent L. V. R. R. Mt. Carmel, Pa.

Hotel
HETMAN SCHMELNICKI

Alex Halaburda,
* — Mt. Carmel, Pa.

Коло лайгаиского дна естъ рускій готель, однокій на цѣле мѣсто рускій готель. Чистенько тамъ, всякы напои, якъ виска, пиво, румъ, темерь и ин. дуже добры и здоровы. Хто хоче переочувати, знайде тамъ чисте лѣжко и чедну услугу.
Азу Рускыи! Чижъ будже все ходити по чужныхъ людяхъ и за свои грошѣ по кулахъ стоять?

HENRY FREY

PHOTOGRAPHER
421 Lackawanna Ave. Scranton, Pa.
Хочешъ мати красну фотографію, першій портретъ, зайди до того фотографера таешъ збъ слобую зайди зъ жыкою до него, дай ся вдиати, а будешъ мавъ на цѣле жите памятку. Мешъ ладну дитинку дай фотографувати у него, а будешъ мати красны образъ. Естъ у Васъ братство, най зайди до того фотографера, а вѣтъ Вамъ зробить фотографію и портреты, якы хочете. — У него рѣжнородны фотографіи и портреты можна замовити и то дуже умѣркованой цѣны. — За роботу гарантуе.

ЗВѢСТНЫЙ СЛОВЕНСКІЙ АДВОКАТЪ (лоеръ)

Катлинъ и Некарда
(Katlin & Nekarda)
309 Broadway NEW YORK, N. Y.
Сей адвокатъ выправуе нагороду водѣ компаній, если-бъ котрого зъ работничковъ або убило або покальчало. Рѣвно-жь пріймае всѣ криминальныи и цивильный жалобы.

Иванъ Захаріянь,

— Р. О. Box 493. — HAZLETON, PA. —
Рукій рѣзбаръ и золотникъ поручае ся веъмъ церковнымъ громадамъ. Рѣзбы и позолочувана олтарей, иконостасовъ и ин. выконуе совѣстно и дешево.
Котра зъ громадъ будде церковъ, або прикрапуе ен, най удасть ся до Ивана Захаріяня въ Газельтонъ, Пенн.

ПРОКАНАДУ!
Хто-бъ хотѣвъ провѣдати докладно про Канаду — най напише до мене. — Самотнй могли-бъ достати тамъ роботу черезъ зиму, а на веснѣ вчасно могли-бъ взяти ся до работы на фармѣ.
Письтъ на адресу:
Rev. N. Dmytriw,
57 1/2 4-th Str.
TROY, N. Y.

Юліянь Копыстянскій
(JULIAN KOPISTYANSKI)
420 W. Pine st. ШАМОКИНЪ, ПА.
Перворядный сальонъ рускій. — Найлучшій напитокы можна ту достати, якъ: пиво на пиклянки и бутельки, вина розмаитого гатунку, горѣвки досконалы, цыгара дуже добры.
Спѣшѣтъ Братя Руєсны до своего братчыка Юлька.
НОВОСТЫ!
Чисто американская фирма продае гарнй годинники. За \$3.65 можешъ достати годинникъ, але самъ заплатишь почту, а за \$3.95 фирма платитъ сама, ще и закладывъ долае. Если тобъ годинникъ не подобаеъ, можешъ его водослать, а грошѣ тобъ звернутъ.
Письтъ на адресу: ROYAL BARGAIN HOUSE, 334 Dearbon str. CHICAGO, ILL.

ХТО ХОЧЕ КУПИТИ НАЙНОВѢЙШОЙ МОДЫ И НАЙЛУЧШОЙ РОБОТЫ
УБРАНЯ ДЛЯ МУЖЧИНЪ И ДѢТЕЙ
Хто хоче набути всяке бѣле такъ верхне якъ и сподне, шапки, капелюхи и др.
НАЙ ИДЕ ДО ВЕЛИКОГО СКЛАДУ P. A. STIEF-A
11, 13 & 15 North Oak Str. — Mt. Carmel, Pa.
У НЕГО НАЙЛУЧШІЙ ТОВАРЪ А ЦѢНА НЕ ВЕЛИКА.

Великій и Найтанный сторъ зъ Черевиками на Цѣле мѣсто.
W. J. Gable,
Oak Str. — Mt. Carmel, Pa.
Другй дверѣ водѣ почты. Идѣтъ до него.

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ YONKERS Лазоръ Сиротяка.
Lazor Sirotiak,
42 Washington str. YONKERS, N. Y. (Telephone coll 469 A.)
Хто не знае Лазора Сиротяка? Вѣтъ мае красно зарядженый сторъ, гросерню и бучерню.

Продае также шифкарты на найкоршій лѣианъ.
Хто изъ земляковъ хотѣвъ бы водѣхати до старого краю, нехай зайде по дорогѣ до Сиротяка и купитъ собѣ шифкарту у него а вѣтъ водприводитъ сго ажъ на шифъ.
Напо давати ся здерати жидовскимъ агентамъ по Нью Йорку? Идѣтъ до своего!

Остатки хвиль засужденного.

(Конец).

В очах ему в друге почервнѣло; вонь подвѣсь ся, глянувъ передъ себе — кровь! Кинувъ очима въ друге мѣсте — кровава пляма; довокла него море крови. Вонь зорвавъ ся зъ тапчана и почавъ скорымъ ходомъ бѣгати по казнь. Сто-рожъ въ сѣняхъ схоплавъ, порвала оружье до рукъ и вблизилась до дверей. Вонь поглянувъ на нихъ, на тяхъ, що его водворожували водъ свѣта, и на лица его пока-залася усмѣшка така, яко сильнѣйшій упевине без-сильного: не бой ся, нѣчого тобѣ не зроблю. По хвилѣ сѣвъ на тапчанѣ поцуривши зболѣду голову на руки, а спомани неслись дальше, не хотѣли втихомирятисъ.

Передъ очима выринула страшна, темна картина... Вонь не помнить добре, якъ то было, не помнить, що зъ нимъ стало ся тоді в кор-шмѣ, де таке лихо сковиъ. Але нѣ, нѣ! вонь знае, по-що тамъ прійшовъ. Вонъ вертавъ вь нощи водъ своц дѣвчини и поступивъ до коршмы на малу хвилку, на одну чарку — а що сталосъ.

Вонь бачить себе середъ крови, середъ криковъ и стогнанъ, бачить передъ со-бою вмирающаго жиди, бать-ка родини, котрого силь-нымъ ударомъ поваливъ до землѣ; бачить жидовку, що боронячи чоловѣка впала подъ ударами злочинца; ба-чить двое безневинныхъ, ма-лыхъ дѣтокъ жидовскихъ, котрыхъ немилосерно на смерть побивъ! За воцо вонь имъ жите водобрывъ? Чи вонь имъ давъ жите? Но они ему винни були? А дѣ-ти! дѣти! безневинни, безъ людской злобы, они-жъ не наругувались надъ нимъ! За що вонь ихъ такъ люто побивъ? А потѣмъ подлѣ-живъ огонь у хатѣ... а даль-ше не памити, що зъ нимъ стало ся! Неначе крѣзь сонъ пригадае собѣ, що потѣмъ було: жандармы... судъ... тюрьма, его переслухували, казали що вь него найшли шокраденъ вь коршмы, окро-вавленн рѣчи... Ага! нага-дуе собѣ; вонь не призна-вавъ ся зъразу, водпиривъ ся всего... И ще одно нагадуе собѣ: вчора кликали его до великой салъ и тамъ сказа-ли, чтобы приготовить ся на смерть, бо повѣсь его, цѣсаръ немавъ помилуваня для него! Такъ, такъ, тя-мать, ему казали, що повѣ-сятъ его...

Вонъ стрепенувъ ся и о-глянувъ ся трѣвожно до-вокла. Черезъ закратоване, невелике вѣкно вливалася ра-нѣшнее солнце китицо свѣт-ла. Озареннй слѣзънъ краты ясно блищали; въ казнь бу-ло зовеъмъ ясно. Вонъ по-дѣйшовъ до вѣкна и загля-нувъ. На дворѣ було гарно и тихо. Черезъ вѣкно вид-нѣвъ ся скразокъ чистого неба, пляло свѣже повѣтре, чути було, якъ все будало ся до жита. Якъ гарно жи-ти! промайнула у него дум-ка. Жити! А тутъ... повѣ-сятъ! Вонъ оглянувъ ся. По-вѣсятъ мене нынѣ! напелне повѣсятъ! а такъ гарно жи-ти! такъ гарно жити! Най-меншій червакъ шасливѣй-шій водъ мене; вонъ тѣшитъ ея равнымъ подыхомъ... а мене повѣсятъ! Я злочинецъ!

Я проливъ толькы невиннои крови! Чоловѣкъ на чоло-вѣка руки не поднее — а я-жъ що зробивъ!? За воцо я пять душъ звѣвъ зѣ свѣ-та? Я злочинецъ! Я вартъ вѣсѣти!

Такъ роздумувавъ засу-дженыи, але вь той хвилѣ заврушила новя думка. Чи-жъ справдѣ я такій ви-новатый? Чи справдѣ такій чорный? Та-жъ и не хотѣвъ ихъ смерти! Я не ветушавъ по те до коршмы, чтобы зробити те, що зробивъ! А якъ-же се стало ся? Чи вонъ самъ давъ менѣ при-чину до того, чи я планый бувъ? Нѣ! тямлю! я зло-ковавъ ся на тяхъ пужден-ныхъ колька крейцаровъ у шинквасѣ, на тяхъ колька пачокъ тютюну, на ту гру-бу бунду жидовску, щобъ нею въ зымѣ прикрыти ся! Такъ, такъ було! Я позави-дувавъ ему, що вонъ мавъ хату, мавъ сѣму, достатки, а я бувъ бездомный бѣдак, а жита не мавъ зъ чо-го! Правда, я не повиненъ бувъ сего робити — але чому-жъ оно такъ, что обокъ шасли-выхъ, богатыхъ, що въ роз-копахъ живутъ, е и такій, що бѣдуютъ, що зъ голоду гинуть? А такимъ не тяж-ко звестисъ зъ дороги! За марный кузенъ хлѣба бѣд-ный киве ся на брата, а сытый, безжурный не зро-зумѣе сего!

Чи-жъ я винны сѣму, что я наковѣвъ?.. Такъ! я виненъ, що проливъ люд-ску кровь, але сто разъ больше винни ты, що по-хнуди мене до того, та кривда и несправедливість, що однимъ роскошъ сыпле, а другому камѣне подъ но-ги кидаетъ; той свѣтъ, что на нѣмъ одинъ мае достатки, богатства а другому хлѣба до жита не стает! Они тому винни, те жите, той свѣтъ, тѣ всѣ люде, що таку не-правду роблять и тѣ што смѣяли ся зъ мене, нена-видѣли мене! Я бувъ не-добрый, але та кривда, та доля, що менѣ бѣдному бу-ла мачихою, ще горшнѣмъ мене зробили! Они зроби-ли те, що я нынѣ злочинецъ! убийца! что мене нынѣ по-вѣсятъ!

Повѣсятъ!.. Якъ оно бу-де?.. Не вже-жъ будуть ди-вити ся, якъ я мучитисъ буду, якъ поволи буду вми-рати, а знайдешъ и такій, що мене поволи добивати буде? Нѣ! люде не зрѣблять сего! Разъ, памятка, чувъ я ще малымъ хлопцемъ, якъ казали, что люде мудри, что зъ кождымъ днемъ щось нового дѣе ся, а все до лѣт-шого. Коли-жъ оно все до лѣт-шого иде, коли люде мудры, розумны — то де-жъ то може бути, чтобы мѣжь ними найшли ся такій здич-ливъ, чтобы чоловѣка послиа права мучили и повольною смертью карали?..

Тымъ думками мучивъ ся злочинецъ. Голова болѣ-ла, очи блуднымъ поглядомъ глядѣли передъ себе, то за-мыкались, але лице не по-казувало, що дѣялось въ внутрѣ.

Вь томъ сторожа въ сѣ-няхъ порушила ся; вонъ подвѣсь голову и побачивъ священника, що привѣсь ему св. Тайны.

Принявши причастие вонъ сѣвъ зновъ на тапчанѣ.

Була пята година. За го-дину! такъ мало вже жита ему лишило ся! Година толь-ко, а потѣмъ!..

Священникъ почавъ про-мовляти, подаючи делѣнквен-тови остатню потѣху. Гово-ривъ про Бога, про будуще жите; просивъ щобъ пока-явъ ся и жадувавъ за грѣ-хи. Въ сѣняхъ почала зби-ратисъ громадка людеи, що цѣкаво глядѣли на засудже-ного. Вонъ подвѣсь голову и выминающимъ взоромъ о-бѣйивъ цѣкавыхъ. Чого о-ни хотять водъ него? Чи ирѣйшли пожалувати его? Позненько выбрали ся! Те-перь вонъ ихъ жалю не по-требуе! Та нѣ, они дивлять ся мовъ на рѣчь яку, на невдалые, безъ крихоточ-ки жалю, безъ милосердѣя! То люде!..

— Вже повѣ до шестои, — промовивъ хтосъ у сѣ-няхъ. У делѣнквента сердце живѣйше забилося.

Ще повѣ години!.. Стра-шно помудати! Якъ скоро-часъ втѣкае! Нѣщо не спи-нить его. Засудженыи почавъ числити хвилѣ, що ему до жита позоставали! Вже не-ма повѣ години... вже мен-ше... що разъ близше и близше...

Ще десять хвилъ... и тѣ водъ него не залежать и не послухаютъ его; пльнуть... что разъ близше и близше...

Ще пять хвилъ... ще чо-тыри... жите втѣкае, вонъ хоче бодай на часочокъ его зупинити... годѣ... ще одна хвилъ...

На вежѣ мѣйского коте-ла выбила шеста година.

Священникъ подвѣсь ся и приступивъ близше до за-сужденного; сторожа судова вхопила оружье до рукъ; вонъ сидѣвъ непорушавъ.

До казнь увѣйшли чоты-ри люде. Одного вонъ знавъ, се дзорця вязнѣвъ, а одинъ — водъ разу вѣзнавъ его, се катъ! Высокій, дужій, на короткомъ грубомъ кар-ку голова зъ чорнымъ ту-пымъ лицемъ, зъ вывалуше-ными очима. Злочинецъ по-знавъ его, бо кождый бы мусѣвъ познати вь той вод-ражающей постатѣ славу людскости, выповнителя за-кона писаного червоными буквами. Два другіи, се по-мѣчники ката.

Катъ приступивъ и звязавъ засужденному руки; заразъ обступили его чотыри уору-женнй судовой сторожѣ и вы-вели на двѣрь. Вонъ гля-нувъ передъ себе; на под-вѣрью стояла громадка лю-дей, что прѣйшли дивити ся, якъ будуть его вѣшати.

— Дичъ! нелуде! — мн-гнуло вь его головѣ. Вонъ, злочинецъ, не могъ дивит-ся на свои жертвы, заравъ утѣкавъ водъ нихъ, а тутъ панъ, самъ сурдутовй прѣй-шли дивити ся, якъ будуть мучити! Безсердѣй!

Поступивъ колька кро-ковъ напередъ и однимъ по-глядомъ окинувъ все. Не-далеко подъ муромъ стоявъ не дуже высокой, ровный стовпъ, на нѣмъ грубыи желѣзный колодокъ зъ дѣр-вою въ серединѣ, коло стѣ-на ступнѣ, по нихъ певно катъ выйде на оуру. По о-боухъ бокахъ того стовпа-шибенницѣ два ряды жовнѣ-ровъ зъ острыми багнетамѣ вь рукахъ, а зъ боку въ мундурахъ зъ золотыми ко-вѣтрянми тѣ, що его на смерть засудили.

Его подвели подъ шибен-ницу и обернуви задомъ до-неи: найстаршій урядникъ промовивъ колька словъ и махнувъ рукою.

Священникъ давъ ему ще разъ хрестъ поцѣлувати, и

заравъ прискочили до него два помѣчники ката и пну-рампъ спльно привязали ру-ки до грудей. Вонъ глумивъ на се и порушивъ устами, немовъ бы хотѣвъ сказати: Може такъ и треба. Лице нѣ на хвилиночку не скри-вилосъ, було блѣде и оту-пѣле. Вь ту-жъ мить вхо-пили его помѣчники ката и поднесли по при стовпѣ до горы, а катъ накинувъ на шю стричокъ и стиснувши обявзавъ до желѣзного кол-ка шибеницѣ. Его спустили и злочинецъ повисъ надъ землею; катъ зъ горы на-тискавъ уста, нѣсъ и очи, а помѣчники тягнули въ низъ. Такъ мучивъ ся зъ пять хвилъ! Водтакъ катъ зѣй-шовъ зѣ сдоховъ и укло-номъ капелюха показавъ на славне свое дѣло, на своѣй выповненный обовязокъ. Лѣ-каръ приступивъ до повѣ-шенного. Серце ще било ся; приступивъ другій рѣчь — ще не замовкло, за третѣмъ — злочинецъ уже не живѣ...

И всѣ почали розходитисъ, лишили ся толькы два вар-товники судовы, а нѣ пш-беници висѣвъ почорнѣлий трущ на ганьбу людскости, що не вмѣла дѣтей своихъ выховувати, а для невыхо-ваныхъ не мае иншой ка-ры.

Тернополь 21—22 VIII. 1896.
ВОДЪ ЗАГАЙКЕВИЧЪ.
Зъ „Литер. Наук. Вѣстника“

T. TALPASZ
ГЕОДОЗІЙ ТАЛПАШЪ
РУСКІЙ РЕСТАВРАТОРЪ
— И —
ГОТЕЛЬНОЙ.
246 Pearl St.
Shamokin, Pa.
Недалеко рускои шибеници.

Добрий вечеръ друже мой!
— Добрий вечеръ, свате!
А куда такъ свѣщите?
— До Талпаша, брата!

Что за Талпашъ? Звѣднй вѣтъ?
— Та-жъ краинъ пашъ милый!
— У него всѣ Русины
— Подкрѣплятъ силы!

— Що за бридыва й пиво тамъ!
— Обходитъ ся файно!
— Обслужи язь братами!
— Танько надвычайно!

Dr. S. Blumberg,
1707 Carson str.
Pittsburg, Pa.

Каждый то знае, что вь Америкѣ шукають за та-кимъ докторомъ, котрый по-кѣнчивъ свои науки вь ста-ромъ краю. Д-ръ Блум-бергъ вывчивъ ся за лѣкаря на университетѣ вь Варшавѣ, а зложивши испытъ державный вь Филадельфи о-далеко подъ муромъ стоявъ не дуже высокой, ровный стовпъ, на нѣмъ грубыи желѣзный колодокъ зъ дѣр-вою въ серединѣ, коло стѣ-на ступнѣ, по нихъ певно катъ выйде на оуру. По о-боухъ бокахъ того стовпа-шибенницѣ два ряды жовнѣ-ровъ зъ острыми багнетамѣ вь рукахъ, а зъ боку въ мундурахъ зъ золотыми ко-вѣтрянми тѣ, що его на смерть засудили.

Dr. F. J. Meek
Д-ръ МИКОЛАЙЧИКЪ
Cor. Shamokin and Chestnut str.

Одинокій лѣкаръ, славянынъ на цѣле мѣсто. Лѣчитъ вся-кій хоробы совѣстно и вь ко-роткомъ часѣ. Особливо не-зрѣванный лѣкаръ въ спра-вахъ положничихъ.. Гово-рить по англійски, по руски и по польски. Горячо пору-чаемо сего знаменитого до-ктора, нашимъ Русинамъ.

J. BOBKOWSKI
ПРЕДПРИЕМЦЯ ПОХО-РОНОВЪ.

Вышайше также крычи на похороны, хорстени и веселя по дуже низкихъ цѣнахъ.

300
PEARL and MULBERRY st
SHAMOKIN PA.
Удавайте ся вь потребѣ до него.

Иванъ Глова,

JOHN GLOWA

(POSTMASTER)

Excelsior, Pa.

ОДИНОКИЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ EXCELSIOR.

Всякій потрібный рѣчи до жита, якъ такожь убраня майнерскы и звычайнй можна купити.

Посылае такожь грошѣ до всѣхъ частей свѣта, скоро, танько и безопасно

Продае шифкарты.

Не водъ нынѣ вже знаютъ люде солидного Ивана Глову.

ВЕЛИКИЙ КОМПАНИЧНЫЙ СТОРЪ

Russian Mercantile Co. Ltd.

— ВЪ —

Shamokin, Pa.

327 Shamokin st.

Наибольшій компаніичный сторъ вь Америкѣ. Заложеныи ще вь роцѣ 1889, а теперь побльшенный, украшенный и на ново урядженыи. Новый домъ великій, красивый, котрый компания купила 1896 року за \$18.000 показуе, что може компаніична работа. — Всѣ розумныи Русины належать до тои компании, купують зѣ своего власно-го стору значить, спомогають самыхъ себе. — Мѣсячно обертаетъ сторъ сумою \$2000.

Заряджае нимъ:

Теодоръ Федько

LAUER BREWING CO.

въ READING, PA

ЗАЛОЖЕНЫЙ 1866 року. — Вырбляе 25.000 бочокъ мѣсячно.

Пиво одного зъ наибольшихъ броваровъ вь Pennsylvania „LAUER BREWING CO.“ есть вольно водъ всякихъ примѣшокъ, и для того есть найздоровнымъ. Завѣдывъ однои и тои самой доброты и приѣмнои смаку и есть спорджене подъ зарядомъ одного зъ найдѣбнѣйшихъ и досвѣдченыхъ пивоваровъ.

Вырбляе вь пайлѣйномъ гатунку Porter and Lager Beer, Stock Ale, Old Brown Stout and Porter in Vaults.

Саломѣеты и приватнй родини повинни замавляти пиво лишьень вь броварѣ:

LAUER BREWING CO.
READING, PA.**Dr. John Szlupas**
421 Penn. Ave.
SCRANTON, PA.

Знаменитый лѣкаръ. Долготѣна практика дала ему способность стати добрымъ лѣкаремъ. Лѣчитъ усильно всякого рода хоробы. Мае такожь свою власну аптеку, вь котрой вырбляють ся дуже добры и позичныи лѣкарства.

Розмовитъ ся по руски, литевски, по польски и по англійски. — На цѣлой окол-лицы знаютъ добре Шлю-наса!

УВАЖАЙТЕ, ВО И ТО ВЪ АЖНЕ!

Хто бы маиъ деяке пра-во най не ходитъ по покуп-ныхъ жидовскихъ, такъ зва-ныхъ глумчихъ, але най удасть ся до правдивого адвокатъ Вильма Вокеле-ка, вь Скрантопѣ. Вонъ залагоджуе всякѣ справи вь кортѣ, а и сторокраевыи вь зъ нимъ можна розмовити ся по руски.

Адресъ его такий:

W. Vokolek

ATTORNEY AT LAW,

502 Lackawanna Ave.

COR. WASHINGTON AVE.
Scranton, Pa.**Продажа рускехъ кнѣжокъ**

библиотека
Хочете купити собѣ книжку, яку лишь загадае, або записати собѣ газету зѣ старого кряку, пишѣть на адресу:

A. Wasserman,
29 Clinton str. near Stanton str.
NEW YORK, CITY.

У него можно достати романти словари и подручники до науки англійскомъ языка и фотографии славныхъ людеи. Вонъ такожь оправляе книжки дуже танько и добро.

O. Murdza & Bro's46. Second st.
MT. CARMEL, PA.**O. МУРДЗА и БРАТЪ.**

Сторъ заосмотреныи вь пайлѣйный товары, спроваджованнй вѣрность зъ найпершихъ складовъ. — Майже всѣхъ Русинѣвъ вь Mt. Carmel заосмотрюе вь живности. Продае такожь одяга майнерскы и посылаетъ грошѣ до старого краю танько, точно, скоро и безопасно.

Свой до своего — а до чужого не лай, ся. Жидѣвъ омнѣйте зъ чалеса!

Гаврилъ Малничъ

Гуртовной складъ (Wholesale)
20 Market st.
SHAMOKIN, PA.

Мае завѣдывъ на складѣ свѣже добре пиво вь великихъ и малыхъ бочкахъ зъ найлучнихъ броваровъ, горѣвки (whiskey) и лѣкеры пайлѣйшого гатунку

Братя! замовляйте у свого!

КАНЦЕЛЯРИЯ АДВОКАТСКА.— докторъ правъ —
Юліанъ Чулка.

Полагоджуе всѣ справи судовой вь Америкѣ и вь Европѣ, а спеціально вь Галичянѣ. Полномочия. Розмовити ся можна по руски. Поспатыти ся або писати подъ адресомъ:

Julian Czupka, L. L. D.44 BENNET BUILDING;
WILKESBARRE, PA.

Вь недѣлю можна розмо-вити ся зъ д-ромъ Чулкомъ вь его помешканю 49 Carey str., Wilkes Barre, Pa.

MT. CARMEL — ДѢ ЧИТАЙТЕ!

Хочешъ ѣхати на прохѣдь? Маешъ хорстены? — Справляешъ всѣше? Потребуешъ по-гребника?

Вь тяхъ всѣхъ выпадкахъ удавайте ся до:

C. Lukashewicz,

Cor. 3-d & Maple Str.

Mt. Carmel, Pa.,

а вонъ обслужать васъ совѣстно.

Іосифъ Пейко

Руский готельникъ

— Cor. Commercial & Franklin Street

— въ ШАМОКІНѢ, ПА.

Запроуче всѣхъ Русинѣвъ до себе на свѣже пиво и яобру віску. Хотите добре забавити ся, идѣть до Пейка. Чекаешъ на стрѣткарю, зайди до Пейка, а нѣколи не змістуетъ, бо кара йде попри самй дворѣ.

Учѣте ся, браты мои!

И чужому научайтисъ,

Думайте читайте,

И своего не чурайтисъ!

Т. Шевченко.

Всюды нѣвѣчать ся правда,

Всюды пануе брехня,

Вь нашихъ лишь сердцахъ, о братя,

Най не повстане воиа!

Нь Франко.